

Моніторинг діяльності з охорони елементу нематеріальної культурної спадщини «Кролевецьке переборне ткацтво», що включений до Національного переліку

Кролевецьке переборне ткацтво – це традиційне ремесло, осередком збереження якого є місто Кролевець на Сумщині. Вироби кролевецького переборного ткацтва користуються попитом як складники весільних обрядів, подарунки і елементи декору осель. Майстрами вдома і на КП «Кролевецькі рушники» виготовляються весільні та подарункові рушники, вітальні панно, наволочки, фіранки, скатертини на замовлення. Ткані елементи використовуються в одязі, як сценічному, так і повсякденному. Замовлення надходять не тільки від мешканців Кролевеччини і Сумщини, а й з усієї України та навіть із-за кордону.

Сьогодні носіями, які безпосередньо забезпечують життєздатність елемента, виступають майстрині Мироненко Валентина Олександрівна (1963 р.н.), Минтус Людмила Миколаївна (1959 р.н.), Петрова Олена Анатоліївна (1963 р.н.), Зінченко Тетяна Володимирівна (1968 р.н.), Гецевич Валентина Петрівна (1971 р.н.). Ці майстрині активно працюють і беруть участь у заходах зі збереження та популяризації кролевецького переборного ткацтва. Деякі з них працевлаштовані у закладах, безпосередньо пов'язаних із передачею та збереженням кролевецького переборного ткацтва (так, Людмила Минтус – майстер виробничого навчання Державного професійно-технічного навчального закладу «Кролевецьке вище професійне училище»; Тетяна Зінченко – майстриня Комунального підприємства «Кролевецькі рушники»). У Кролевці проживають також майстрині, які володіють технологією переборного ткацтва та знаннями, пов'язаними із ремеслом, але через вік та за станом здоров'я активно не практикують ремесло. Це Коноваленко Євдокія Андріївна (1931 р.н.), Калмикова Раїса Іванівна (1951 р.н.), Соломаха Любов Іванівна (1946 р.н.), Валова Валентина Олексіївна (1946 р.н.).

Є також і пасивні носії, які володіють технологією переборного ткацтва, потенційно можуть передавати її іншим та допомагати у формуванні навичок, але мають іншу, віддалену роботу або роботу за кордоном (це Борисенко Ольга Богданівна 1964 р.н. та Найденко Світлана Миколаївна 1986 р.н.). З'являються молоді майстрині та майстри, випускники Державного професійно-технічного навчального закладу «Кролевецьке вище професійне училище», які опанували технологію кролевецького переборного ткацтва упродовж 2016-2018 років: Лисоконь Юлія (27 років), Перерва Аліна (27 років), Гецевич Анна (27 років), Боровик Дар'я (22 роки), Пустовіт Дмитро (22 роки), Ілляшенко Олександра (22 роки), Батанова Олена (19 років), Іллюхіна Олександра (19 років), Борзанець Ольга (21 рік), Тищенко Едуард (21 рік). Майстрині Юлія Лисоконь та Аліна Перерва є працівницями Комунального підприємства «Кролевецькі рушники».

До майстринь, які не проживають в історичному ареалі побутування кролевецького переборного ткацтва, але володіють технологією та популяризують елемент, належать Тетяна Федосова (випускниця ДПТНЗ «Кролевецьке ВПУ», проживає в Харківській області) та Тетяна Базилевська (випускниця ДПТНЗ «Кролевецьке ВПУ», проживає в Миколаєві).

З 2016 року діють спеціальні програми, спрямовані на охорону кролевецького переборного ткацтва. Спочатку Кролевецькою районною державною адміністрацією затверджено «Програму збереження та розвитку об'єкта нематеріальної культурної спадщини «Кролевецькі ткани рушники» на період 2016 - 2017 років» (розпорядження голови Кролевецької РДА №294-ОД від 27.04.2016). Зараз діє програма збереження та розвитку об'єкта нематеріальної культурної спадщини «Кролевецьке переборне ткацтво» на період 2018–2020 років, затверджена рішенням Кролевецької районної ради від 22.12.2017 року. У обговоренні вищевказаних програм брали участь майстри-носії.

Збереження та передача елемента НКС забезпечується шляхом формальної та неформальної освіти. Так, Кролевецький дошкільний навчальний заклад (центр розвитку дитини) №9 «Ромашка» Кролевецької міської ради Сумської області реалізовує програму «Я у Світі», що розрахована на дітей 5-6 років. У рамках програми проводяться заняття, на яких діти ознайомлюються з місцевими народними ремеслами, зокрема і з кролевецьким переборним ткацтвом, його історією, використанням рушників у побуті, знайомляться з майстрами ткацтва (щороку програма охоплює близько 40 дітей). Навчання відбувається і у класі образотворчого мистецтва Кролевецької дитячої школи мистецтв. Консультації для розробки програм класу (з теми «Кролевецьке переборне ткацтво») надавала майстриня Валентина Гецевич. На уроках декоративно-ужиткового мистецтва, що проводить Валентина Чуприна, учні вивчають народні ремесла, зокрема є заняття, присвячені вивченню кролевецького ткацтва, елементів кролевецького орнаменту у образотворчому мистецтві (щороку процес охоплює близько 15 дітей)

Державний професійно-технічний навчальний заклад «Кролевецьке вище професійне училище» забезпечує опанування кролевецьким переборним ткацтвом як професією. Заклад пропонує отримання спеціальності «Ткач ручного художнього ткацтва» (майстер виробничого навчання – Людмила Минтус). Традиції кролевецького переборного ткацтва передаються від майстра до учня. Упродовж 2016-2020 років спеціальність ткача отримували 26 учнів, але успішно засвоїли знання та вміння 10 студентів. 9 грудня 2019 року у ДПТНЗ «Кролевецьке ВПУ» відбувся випуск групи №4 (5 учениць) за професією «Ткач ручного художнього ткацтва» (<https://dptnzkrolev.jimdofree.com/новини-2019/>). Показово, що здобування професії ткача ручного художнього ткацтва іноді відбувається як

продовження родинної справи. Наприклад, Тетяна Федосова – донька Соловйової Олександри Федорівни (художниці з розробки орнаментів), випускниця ДПТНЗ «Кролевецьке ВПУ»; Анна Гецевич – випускниця ДПТНЗ «Кролевецьке ВПУ», донька майстрині Валентини Гецевич, яка свого часу також здобула професію ткача ручного художнього ткацтва в училищі. Історично кролевецьким переборним ткацтвом займалися як чоловіки, так і жінки. Зараз активними та досвідченими носіями технології є жінки. Але упродовж 2016-2020 рр. забезпечено рівний доступ до оволодіння технологією переборного ткацтва. Програми дошкільної, художньої та професійно-технічної освіти не передбачають обмежень у опануванні навичками ткацтва. Так, до занять у дитсадку долучені як дівчатка, так і хлопчики. Серед випускників ДПТНЗ «Кролевецьке ВПУ» є як дівчата (переважно), так і хлопці (Дмитро Пустовіт, Едуард Тищенко).

Передача технології кролевецького переборного ткацтва відбувається й шляхом неформальної освіти. Платформою для відповідних занять є Музей кролевецького ткацтва. На базі музею забезпечено передачу технології від майстра до учня. Майстриня-носій Валентина Гецевич та інші систематично проводять майстер-класи з переборного ткацтва для відвідувачів музею, гостей міжнародного фестивалю «Кролевецькі рушники» та виїзні майстер-класи (упродовж 2016-2019 років). Упродовж 2019 року Валентина Гецевич проводила індивідуальні заняття з переборного ткацтва для Ільченко Тетяни (13 років) та Коваленко Софії (13 років). Набуті практичні навички учениці презентували на різних заходах. Зокрема, Софія Коваленко брала участь у Всеукраїнському конкурсі декоративно-ужиткового мистецтва «Барви Сумщини» (номінація «Ткацтво», 15 жовтня 2019 р.); конкурсі для шкіл мистецтв у Сумському Вищому училищі мистецтв і культури ім. Бортнянського (березень 2019 р., 2 місце в номінації «Ткацтво»); в рамках проведення міжнародного літературно-мистецького фестивалю «Кролевецькі рушники» проводили майстер-клас на настільному ткацькому верстаті з переборного кролевецького ткацтва. А Тетяна Ільченко проводила майстер-клас для учасників обласного семінару вчителів мистецтва (24 жовтня 2019 р.).

З метою поширення знань про кролевецьке переборне ткацтво, регулярно відбувається інформування про нього у контексті науково-практичних конференцій, семінарів, круглих столів. Зокрема, різні аспекти побутування елемента були висвітлені на таких заходах:

2016 рік:

- II Всеукраїнська науково-практична конференція «Імплементация конвенції про охорону нематеріальної культурної спадщини: підсумки та перспективи» (доповідь головного зберігача фондів Музею кролевецького ткацтва Ірини Пуриги на тему: «Кролевецький тканий рушник – нематеріальна культурна спадщина Сумщини»); грудень, Київ);

2017 рік:

- Міжнародна науково-практична конференція «Культурна спадщина України: сталий розвиток і національна безпека» (доповідь майстрині-носія Людмили Минтус на тему: «передача знань та вмій з переборного ткацтва молодому поколінню у ДПТНЗ «Кролевецьке ВПУ»; квітень, Київ)

- науково-практична конференція «Збереження й популяризація традиційних ремесел: культурні практики», організована спільно Українським центром культурних досліджень, Відділом культури Кролевецької районної державної адміністрації та Музеєм кролевецького ткацтва (доповідь головного зберігача фондів Музею кролевецького ткацтва Ірини Пуриги на тему: «Виготовлення, композиція і орнамент тканого кролевецького рушника у XIX ст. та на початку XX ст.»; травень, Кролевець);

- Міжнародний семінар з обміну досвідом з експертами Естонії у сфері нематеріальної культурної спадщини. організований Міністерством культури України, Українським центром культурних досліджень, відділом культури Кролевецької районної державної адміністрації, Музеєм Кролевецького ткацтва за сприяння Міністерства культури Естонії, Центру народної культури Естонії та Посольства Естонії в Україні. (доповідь фахівця Сумського обласного науково-методичного центру культури і мистецтв В. Гавриленко на тему: «Кролевецький тканий рушник - сталий елемент традиційного весільного вбрання», вересень, Кролевець).

2018 рік:

- круглий стіл на тему «Кролевецьке переборне ткацтво – елемент нематеріальної культурної спадщини як об'єднавчий чинник розвитку громад Кролевеччини в умовах децентралізації: реалії і перспективи». Відбувся за участі представників кафедри міжнародного туризму Київського національного університету культури і мистецтв, депутатів обласної ради, представників органів влади та місцевого самоврядування Кролевецького району, представників громадськості (січень, Кролевець);

- тренінг з питань реалізації Конвенції ЮНЕСКО про охорону нематеріальної культурної спадщини, проведений міжнародними експертами ЮНЕСКО на базі управління культури і туризму, національностей і релігій Дніпропетровської обласної державної адміністрації (тренінг пройшла головний зберігач фондів Музею кролевецького ткацтва Ірина Пурига; лютий, м. Дніпро)

- Всеукраїнська нарада директорів Центрів народної творчості України «Культурні і креативні індустрії як запорука успішного розвитку громад» (Виступ начальника відділу культури Кролевецької РДА Наталії Сірої на тему: «Тканий рушник – бренд території», квітень, Суми);

- просвітницький семінар «Розробка концепції бренду кролевецького переборного ткацтва, ознайомлення з результатами пілотного проекту розробки бренду Кролевеччини». Відбувся за участі фахівців Українського центру культурних досліджень, фахівців та студентів Київського національного

університету культури і мистецтв, студентської та учнівської молоді Кролевецького району та Кролевецької ОТГ – ДПТНЗ «Кролевецьке ВПУ» (травень, Кролевець);

- Міжнародна наукова конференція «Народна творчість українців у просторі та часі», проведена в рамках Восьмого Міжнародного фестивалю українського фольклору «Берегиня» (доповідь головного зберігача фондів музею Кролевецького ткацтва Ірини Пуриги на тему: «Музей і дослідження нематеріальної культурної спадщини. Унікальність кролевецького переборного ткацтва», серпень, Луцьк);

- Міжнародна конференція «Народні художні промисли як складова креативних індустрій: перспективи, промоція, просування» (виступ директора Сумського обласного науково-методичного центру культури і мистецтв Євгенії Бистрицької з шоукейсом «Кролевецький рушник завжди в моді» та головного зберігача фондів Музею Кролевецького ткацтва Ірини Пуриги з доповіддю «Міжпоколінний зв'язок – умова життєздатності елементів нематеріальної культурної спадщини на прикладі Кролевецького переборного ткацтва», вересень, Херсон);

- мистецький форум ткачів «Кролевецький тканий рушник – культурно спадщина України» в рамках Міжнародного літературно-мистецького фестивалю «Кролевецькі рушники». У роботі взяли участь майстрині з регіонів України, представники Міністерства культури України, управління культури Сумської обласної державної адміністрації, відділу промоції та туризму Сумської обласної державної адміністрації, Сумського обласного науково-методичного центру культури і мистецтв, Київського обласного центру народної творчості та культурно-освітньої роботи, Сумського обласного художнього музею ім. Никанора Онацького (вересень, Кролевець).

- мистецький форум ткачів із України та порубіжжя «Кролевецький тканий рушник – культурна спадщина України» мистецький форум ткачів із України та зарубіжжя в рамках Міжнародного літературно-мистецького фестивалю «Кролевецькі рушники» (вересень, Кролевець).

2019 рік:

- засідання на тему: «Нагальні проблеми розвитку народного мистецтва, художніх промислів і ремесел та шляхи їх вирішення», організоване на базі Сумського обласного художнього музею ім. Никанора Онацького (доповідь-презентація головного зберігача фондів Музею кролевецького ткацтва Ірини Пуриги на тему: «Проблеми розвитку художніх промислів на прикладі кролевецького переборного ткацтва»; червень, Суми);

- Всеукраїнський форум-семінар «Дев'ять життів традиції» (доповідь заступника директора Сумського обласного науково-методичного центру культури і мистецтв Людмили Гураль та начальника відділу НКС Вікторії Гавриленко на тему: «Нематеріальна культурна спадщина Сумщини: регіональний перелік»; вересень, Харків);

- III Міжнародна науково-практична конференція-фестиваль «Нематеріальна культурна спадщина як сучасний туристичний ресурс: досвід, практики, інновації» (участь головного зберігача фондів Музею кролевецького ткацтва Ірини Пуриги; листопад, Київ);

- мистецько-дискусійна платформа за участю майстрів, науковців, поціновувачів ткацького ремесла в рамках Міжнародного літературно-мистецького фестивалю «Кролевецькі рушники» (участь взяли фахівці Сумського обласного художнього музею ім. Никанора Онацького Ірина Яніна, Сумського обласного науково-методичного центру культури і мистецтв Вікторія Гавриленко, колекціонери тканих кролевецьких рушників Олександр Олефіренко, Олександр Петрич, Микола Стельмах; вересень, Кролевець).

Побутування елемента у місцевому середовищі спонукало до започаткування цікавих популяризаційних та дослідницьких проєктів. У 2018 році реалізовано проєкт «27 вишиванок до 27-ї річниці Незалежності України». Члени Кролевецької районної дитячої громадської організації Центр українознавства «Гідність» займалися моделюванням та пошивом молодіжного шкільного святкового вбрання з елементами кролевецького переборного ткацтва. Проєкт об'єднав зусилля школярів та вчителів Кролевецької ЗОШ I-III ступенів №5, модельєра-підприємця Герман Тетяни, Музею кролевецького ткацтва. Покази створеної колекції проходили у Кролевеці, Києві, Сумах упродовж 2018 року. Зараз на базі Музею кролевецького ткацтва продовжується реалізація проєкту «Від насінини до тканини», що спрямований на реконструкцію повного циклу дій, якими супроводжувалося виготовлення тканого виробу майстром. Проєкт розкриває складові ткацького ремесла до періоду переростання його в промисел. Упродовж реалізації проєкту досліджується вплив діяльності з підготовки сировини на навколишнє середовище; вплив кліматичних умов на побутування елемента. Реалізація проєкту розрахована на тривалий період і об'єднує майстрів ткацтва, обробки деревини, науковців. Перебіг реалізації проєкту та проміжні результати відображені на сторінці музею в соціальній мережі Facebook (<https://www.facebook.com/krolevectkatctvo/>).

Ще одним засобом популяризації кролевецького переборного ткацтва та інформування широких кіл щодо нього є виставки тканих виробів. Найактивнішими учасницями виставкової діяльності упродовж 2017-2020 років стали майстрині-носії Валентина Гецевич, Людмила Минтус та Олена Петрова. Упродовж цього періоду експонувалися також роботи Раїси Калмикової, Валентини Мироненко, Ольги Борисенко. Під час семінарів, круглих столів, конференцій майстрині, зокрема Валентина Гецевич, практично ілюстрували технологію кролевецького переборного ткацтва. З 2011 року у стаціонарній експозиції Музею кролевецького ткацтва представлено колекцію давніх тканих рушників і виробів сучасних майстринь-носіїв. Виставки тканих рушників

відбуваються щорічно в рамках Міжнародного літературно-мистецького фестивалю. Щорічно у Сумському обласному художньому музеї ім. Никанора Онацького відбувається виставка робіт майстрів, членів Національної спілки майстрів України «Кращий твір року», де регулярно експонуються ткани кролевецькі вироби майстринь-носіїв Валентини Мироненко, Людмили Минтус, Раїси Калмикової, Олени Петрової, Валентини Гецевич.

Пік активної виставкової діяльності припадає на 2017-2019 роки.

2017 рік

- виставка кролевецьких тканих рушників у Центрі народної культури Міністерства культури Естонії. Експонувалися вироби майстринь Раїси Калмикової, Людмили Минтус, Валентини Мироненко, Олени Петрової, Ольги Борисенко, Валентини Гецевич (жовтень, Естонія);

- виставка кролевецьких тканих рушників та сетоських божників (надбання історичної області проживання народу сету – Сетомаа, Естонія) в межах проекту «Свято Врожаю-2017», що відбувся в Центрі Української Культури та Мистецтва як презентація взаємозв'язку народних культур України та Естонії (листопад, Київ);

2018 рік:

- участь у презентації Всеукраїнського просвітницького проекту «Ткана Україна» у НЦНК «Музей Івана Гончара» спільно з Громадською організацією «Вирій» (лютий, Київ);

- участь у 24 Міжнародній туристичній виставці УІТТ: «Україна – Подорожі та Туризм». Висвітлення інформації про кролевецьке переборне ткацтво у презентації Сумщини туристичної від Сумської обласної державної адміністрації. Презентація моделей одягу «27 вишиванок до 27-ї річниці незалежності України» (березень, Київ).

- виставка з експозиції Музею кролевецького ткацтва «Барвисті візерунки Сумщини» в рамках Всеукраїнської наради директорів центрів народної творчості «Культурні і креативні індустрії як запорука успішного розвитку громад» (квітень, Суми);

- виставка «Світ мистецтва і краси», де були представлені експонати з фондів Музею кролевецького ткацтва, вироби учнів та майстрів ДПТНЗ «Кролевецьке ВПУ» (квітень, Кролевець);

- виставка кролевецьких рушників у рамках візиту творчої делегації до Польщі на виконання умов договору про культурно-освітню співпрацю Гміни Мальборк та Кролевецького району у населених пунктах Краснієво, Ласовіце Вельке, Стоги (травень, Гміна Мальборк, Польща);

- участь у виставці «Сумщина туристична – 2018», де були презентовані вироби з експозиції Музею кролевецького ткацтва; виставка-продаж тканих виробів КП «Кролевецькі рушники»; Презентація моделей одягу «27 вишиванок до 27-ї річниці незалежності України» (червень, Суми);

- виставка кралецьких тканих рушників на VIII Міжнародному фестивалі фольклору «Берегиня», експозиція робіт майстрині Минутс Людмили (серпень, Луцьк); Конференція доповідь Пуриги «Унікальність кралецького переборного ткацтва»

- участь у виставці «Барвіста Сумщина» в рамках Всеукраїнського експо-проекту «Мистецькі жнива – 2018», присвяченого 27-ій річниці незалежності України. Експонувалися роботи майстринь Раїси Калмикової, Олени Петрової, Валентини Гецевич, Людмили Минтус, Валентини Мироненко, Ольги Борисенко (серпень, Київ)

- участь у Всеукраїнському фестивалі «Рушники мого краю», експонувалися старовинні музейні зразки та вироби Валентини Гецевич (серпень, селище Андрушівка Житомирської області)

2019 рік:

- персональна виставка Олени Петрової у Сумському обласному художньому музеї ім. Никанора Онацького у зв'язку із отриманням звання заслуженого майстра народної творчості України (лютий, Суми);

- відкриття оновленої експозиції «Шевченко і Кралецьчина» в Музеї кралецького ткацтва (березень, Кралець);

- виставка «Вишивана Кралецьчина» в Музеї кралецького ткацтва (травень-червень, Кралець);

- виставка кралецьких рушників на II фестивалі етнокультури і народних промислів «СіверЕтноФест-2019», експонувалися рушники з фондів Музею кралецького ткацтва та вироби Валентини Гецевич (вересень, Глухів);

- виставка ікон і божників «Світло кралецьких божників» у Музеї кралецького ткацтва (вересень, Кралець);

- персональна виставка Олени Петрової під час Міжнародного літературно-мистецького фестивалю «Кралецькі рушники» (вересень, Кралець);

- виставка кралецьких тканих рушників Валентини Гецевич в рамках Етно-проекту «Сіверське перевесло» (жовтень, с. Слоут Березівської ОТГ);

- виставка кралецьких тканих рушників на III Міжнародній науково-практичній конференції-фестивалі «Нематеріальна культурна спадщина як сучасний туристичний ресурс: досвід, практики, інновації». Експонувалися рушники з фондів Музею кралецького ткацтва та вироби Валентини Гецевич (листопад, Київ);

- експозиція тканих виробів майстринь Людмили Минтус, Олени Петрової та Валентини Гецевич у рамках виставки «Кращий твір року-2019» у будинку Національної спілки майстрів народного мистецтва України (листопад, Київ).

2020 рік:

- виставка «Кролевецькі рушники – таїна щирої української душі», експонується рушникові колекція Сумщини XIX- початку XX століть з фондів Сумського обласного художнього музею ім. Никанора Онацького (липень-серпень, Суми);

- виставка членів Сумського обласного осередку Національної спілки майстрів народного мистецтва України «Традиція в часі». У виставці взяли участь майстрині кролевецького переборного ткацтва Людмила Минтус, Валентина Мироненко, Олена Петрова (серпень, Сумська міська галерея, Суми);

- експозиція творів народних майстрів, присвячена 29-тій річниці Незалежності України «Кращий твір року -2020». До виставки включено вироби майстринь кролевецького переборного ткацтва Олени Петрової, Раїси Калмикової, Валентини Мироненко, Людмили Минтус (серпень, Сумський обласний художній музей ім. Никанора Онацького, Суми).

З метою популяризації кролевецького переборного ткацтва та залучення зацікавлених осіб упродовж 2017-2019 років майстринями-носіями було проведено низку майстер-класів.

2017 рік:

- майстер-клас із переборного ткацтва, проведений майстринею Оленою Петровою у рамках проекту «Свято Врожаю-2017», що відбувся в Центрі Української Культури та Мистецтва (листопад, Київ);

- майстер-класи майстрині Валентини Гецевич під час Міжнародного літературно-мистецького фестивалю «Кролевецькі рушники» (вересень, Кролевець)

2018 рік:

- майстер-клас Валентини Гецевич під час презентації Всеукраїнського просвітницького проекту «Ткана Україна» у НЦНК «Музей Івана Гончара» спільно з Громадською організацією «Вирій» (лютий, Київ);

- майстер-клас Валентини Гецевич на 24 Міжнародній туристичній виставці UITT: «Україна – Подорожі та Туризм» (березень, Київ);

- майстер-клас Валентини Гецевич на Всеукраїнській нараді директорів Центрів народної творчості України «Культурні і креативні індустрії як запорука успішного розвитку громад» (квітень, Суми);

- майстер-клас Валентини Гецевич в рамках творчого звіту Кролевецького району «Талантами квітне земля кролевецька» в рамках II етапу обласного фестивалю народної творчості «Квітує в любові і добрі, Сумщино, край благословенний!», присвяченого 80-ій річниці утворення Сумської області (квітень, Кролевець).

- майстер-клас Валентини Гецевич під час виставки «Сумщина туристична – 2018» (червень, Суми);

- майстер-клас Людмили Минтус в рамках VIII Міжнародного фестивалю фольклору «Берегиня» (серпень, Луцьк);
- майстер-клас Валентини Гецевич в рамках Всеукраїнського експо-проекту «Мистецькі жнива – 2018», присвяченого 27-ій річниці незалежності України (серпень, Київ);
- майстер-клас Валентини Гецевич під час Міжнародного літературно-мистецького фестивалю «Кролевецькі рушники» (вересень, Кролевець);
- майстер-клас Валентини Гецевич в рамках Всеукраїнського фестивалю «Рушники мого краю» (серпень, селище Андрушівка Житомирської області).

2019 рік:

- майстер-клас Валентини Гецевич на фестивалі «Борщик у глиняному горщику» (серпень, смт. Опішне);
- майстер-клас Валентини Гецевич на II фестивалі етнокультури і народних промислів «СіверЕтноФест-2019» (вересень, Глухів);
- майстер-клас Валентини Гецевич під час Міжнародного літературно-мистецького фестивалю «Кролевецькі рушники» (вересень, Кролевець);
- майстер-клас Валентини Гецевич в рамках Етно-проекту «Сіверське перевесло» (жовтень, с. Слоут Березівської ОТГ);
- майстер-клас Валентини Гецевич на III Міжнародній науково-практичній конференції-фестивалі «Нематеріальна культурна спадщина як сучасний туристичний ресурс: досвід, практики, інновації» (листопад, Київ);
- регулярні заняття Валентини Гецевич із кролевчанками Ільченко Тетяною та Софією Коваленко.

2020 рік:

- пізнавальні заняття «Історія народження рушника 1839 року» для учнів ОЗ «Кролевецький ліцей №3» Кролевецької міської ради та Кролевецької ЗОШ I-III ступенів №5 Кролевецької міської ради (проведення заняття – Ірина Пурига, майстер-клас Валентини Гецевич).

Упродовж 2016-2020 років відбувається дослідження й вивчення кролевецького переборного ткацтва. Зберігач фондів Музею кролевецького ткацтва Ірина Пурига здійснює експедиції в музеї України з метою вивчення фондів для окреслення ареалу поширення кролевецьких тканих рушників, пошуку найдавніших екземплярів, фотореєстрації. За цей час вивчено фонди НЦНК «Музей Івана Гончара» (Київ), Національного музею українського народного декоративного мистецтва (Київ), Сумського обласного художнього музею ім. Никанора Онацького, Сумського обласного краєзнавчого музею, Шосткинського міського краєзнавчого музею, Глухівського міського краєзнавчого музею, Путивльського краєзнавчого музею, Конотопського

міського краєзнавчого музею ім. О.М. Лазаревського. Проведено роботу в онлайн архівах Чернігівського краєзнавчого музею, ІМФЕ ім. М. Т. Рильського НАН України. Налагоджено онлайн-спілкування зберігача фондів музею кролевецького ткацтва Ірини Пуриги з фахівцями білоруського музею «Веткаўскі музей стараабрадніцтва і беларускіх традыцый імя Ф.Р. Шкляра» з метою вивчення процесів поширення переборного ткацтва в Білорусі та зв'язків із кролевецьким переборним ткацтвом. З метою фіксації інформації про кролевецьке переборне ткацтво та зйомку відеоматеріалу було здійснено виїзд у Кролевець фахівців Сумського обласного науково-методичного центру культури і мистецтв Л. Дудченко та Л. Юхти (11 вересня 2018 р.). Ведеться робота в архіві експедиційних записів Сумського обласного науково-методичного центру культури і мистецтв задля виявлення свідчень про використання кролевецьких тканих рушників у побуті та обрядах. А фахівцями Сумського обласного художнього музею ім. Никанора Онацького описано колекцію кролевецьких тканих рушників з музейного фонду.

Упродовж 2017-2020 років з'явилися такі матеріали та видання:

- Кролевецькі ткані рушники. Періодичний бюлетень «Нематеріальна культурна спадщина України». // Міністерство культури України, український центр культурних досліджень, районна державна адміністрація кролевецького району Сумської області. Київ, 2017.

- Пурига І. Кролевецькі рушники: історія, семантика, технологія. Суми, Триторія, 2018 р (40 с.)

- Альбом «Музей кролевецького ткацтва. Ткані рушники кінця ХІХ-початку ХХ століть», українською та англійською мовами. Упорядники: Г. Ніжнік, І. Пурига, В. Гецевич, Кролевець, 2019 (48 с).

- «Музей кролевецького ткацтва. Ткані рушники кінця ХІХ-початку ХХ століть», альбом. Упорядник Т. Лозинський, автори вступних статей: І. Яніна, Ю. Мельничук. Кролевець, 2019.

- Інформаційний бюлетень «Кролевецькі ткані рушники – тернистий шлях життя. Літопис історії закладу «Музей кролевецького ткацтва». Кролевець, 2019 (36 с.)

- Альбом-каталог «Кролевецькі рушники ХІХ – початку ХХ століть в колекції СОХМ ім. Никанора Онацького», упорядник і автор текстів І. Яніна. Суми, Еллада, 2020.

А також публікації, присвячені кролевецькому переборному ткацтву:

- І. Батирева «Тканий бренд» з Полісся: кролевецький рушник.
<https://authenticukraine.com.ua/blog/kroleveckij-tkanij-rusnik>

- «Минуле і майбутнє кролевецького рушника»
<https://www.ukrinform.ua/rubric-regions/2340922-minule-i-majbutne-kroleveckogo-rusnika.html> (2017)

- Минтус Л. Передача знань та вмінь з переборного ткацтва молодому поколінню у ДПТНЗ «Кролевецьке ВПУ» // Культурна спадщина України: сталий розвиток і національна безпека. Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, Київ, 20 квітня 2017 р.

- Пурига І. Історія кролевецького переборного ткацтва. Типологія тканих кролевецьких рушників // Традиційна культура України як складова культурної політики: сучасний стан, загрози, перспективи. Матеріали всеукраїнської науково-практичної конференції з Міжнародною участю, Київ, 2 листопада 2017 р.

- Пурига І. Музей і дослідження нематеріальної культурної спадщини. Унікальність кролевецького переборного ткацтва // Народна творчість українців у просторі та часі. Матеріали Міжнародної наукової конференції, проведеної в рамках Восьмого Міжнародного фестивалю українського фольклору «Берегиня», 10-11 серпня 2018 року, м. Луцьк

- Гураль Л., Гавриленко В. Нематеріальна культурна спадщина Сумщини: регіональний перелік // Дев'ять життів традиції: матеріали всеукраїнського форуму-семінару (13-15 вересня 2019, Харків).

- «Кролевецьке переборне ткацтво – одна з туристичних візитівок Кролевеччини». <http://debaty.sumy.ua/news/do-mizhnarodnogo-dnya-muzeyiv-muzej-krolevetskogo-tkatstva> (2020)

- Гавриленко В. «Кролевецьке переборне ткацтво» у виданні «Елементи нематеріальної культурної спадщини Сумщини» Сумського обласного-науково-методичного центру культури і мистецтв (2020).

Деякі матеріали ще не опубліковані, але у перспективі будуть представлені широкому загалу. Це, зокрема, відеоматеріали з архіву Сумського обласного науково-методичного центру культури і мистецтв; матеріали дослідження Музею кролевецького ткацтва проблеми історії виготовлення саме кролевецьких переборних виробів із закладним орнаментом 200 років тому та розшифрування орнаментики обрядових кролевецьких тканих рушників.

Зараз інформацію про кролевецьке переборне ткацтво можна знайти на відкритих платформах в мережі інтернет. Зокрема:

- на сайті Віртуального музею нематеріальної культурної спадщини (<http://virtmuseum.uccs.org.ua/ua/element/4>);

- на сторінці Музею кролевецького ткацтва в соціальній мережі Facebook (https://www.facebook.com/krolevectkatctvo/?epa=SEARCH_BOX);

- на сторінці Відділу нематеріальної культурної спадщини Сумського обласного науково-методичного центру культури і мистецтв у соціальній мережі Facebook (https://www.facebook.com/groups/1646620195618875/search/?query=Кролевецьке&epa=SEARCH_BOX)

- на сторінці Сумського обласного науково-методичного центру культури і мистецтв у соціальній мережі Facebook, анімація про традиційну орнаментику кролевецьких рушників
(<https://www.facebook.com/watch/?v=452819468617291>).

На відеоплатформі Youtube:

- <https://www.youtube.com/watch?v=Pxq5MVmNgMc>
- <https://www.youtube.com/watch?v=CG-HORZCpLs> (2012 р.)
- <https://www.youtube.com/watch?v=8Bao7TD3cRk> (2015 р.)
- <https://www.youtube.com/watch?v=D3zVXTH74mo> (2015 р.)
- <https://www.youtube.com/watch?v=tohRRvxNdog> (2015 р.)
- <https://www.youtube.com/watch?v=s5jmAyewZcM> (2016 р.)
- https://www.youtube.com/watch?v=6Ec5-o_OCuo (2016)
- <https://www.youtube.com/watch?v=Z-mOyjnL7n4> (2017 р.)
- <https://www.youtube.com/watch?v=NJvGzfPc99U> (2017 р.)
- <https://www.youtube.com/watch?v=dVVYzZt46a8> (2017 р.)
- <https://www.youtube.com/watch?v=xxLNXAThmbk> (2017 р.)
- <https://www.youtube.com/watch?v=-NSAtVNw1SE> (2017 р.)
- https://www.youtube.com/watch?v=RQ3w_WHAOAI (2018 р.)
- <https://www.youtube.com/watch?v=KGREugCT8Ts> (2018 р.)

Діяльність з охорони, збереження та популяризації кролевецького переборного ткацтва забезпечують такі зацікавлені сторони:

Кролевецька районна державна адміністрація – затвердження «Програми збереження та розвитку об'єкта нематеріальної культурної спадщини «Кролевецькі ткани рушники» на період 2016 - 2017 років» (розпорядження голови Кролевецької РДА №294-ОД від 27.04.2016), фінансування.

Кролевецька районна рада – затвердження програми збереження та розвитку об'єкта нематеріальної культурної спадщини «Кролевецьке переборне ткацтво» на період 2018–2020 років (рішення Кролевецької районної ради від 22.12.2017 року).

Сектор культури молоді та спорту кролевецької районної державної адміністрації – планування заходів, організаційна підтримка.

Музей кролевецького ткацтва – науково-дослідницька робота (опрацювання фондів та архівів, документування, підготовка видань), популяризаційна робота, створення осередку неформальної освіти, майданчика для регулярного проведення майстер-класів, занять, наукових та популяризаційних заходів (<https://www.facebook.com/krolevectkatctvo/>).

Кролевецький дошкільний навчальний заклад (центр розвитку дитини) №9 «Ромашка» Кролевецької міської ради Сумської області – реалізація програми «Я у Світі», компонентом якої є ознайомлення дітей 5-6 років з кролевецьким переборним ткацтвом.

Кролевецька дитяча школа мистецтв – реалізація програми класу образотворчого мистецтва, частиною якої є вивчення кролевецького переборного ткацтва.

Державний професійно-технічний навчальний заклад «Кролевецьке вище професійне училище» – реалізація навчальної програми здобування спеціальності «Ткач ручного художнього ткацтва» (<https://dptnzkrolev.jimdofree.com/>)

Комунальне підприємство «Кролевецькі рушники» кролевецької районної ради Сумської області – виготовлення тканих виробів для широкого вжитку, виконання індивідуальних замовлень на основі традицій кролевецького переборного ткацтва, працевлаштування ткачів, представлення виробів на ярмарках та фестивалях (<https://www.facebook.com/pages/category/Wedding-Planning-Service/КП-Кролевецькі-рушники-1023121934400351/>).

Кролевецька районна дитяча громадська організація Центр українознавства «Гідність» та, зокрема, керівник Світлана Марченко – інтегрування технології кролевецького переборного ткацтва в сучасну індустрію моди; популяризація кролевецького переборного ткацтва (<https://www.facebook.com/groups/2013031188913750>).

Сумський обласний науково-методичний центр культури і мистецтв, Відділ нематеріальної культурної спадщини – надання методичної допомоги, консультування, співпраця з Музеєм кролевецького ткацтва у напрямі дослідження традиційного побутування кролевецького переборного ткацтва (<https://www.facebook.com/groups/1646620195618875/>); (<http://cnt.sumy.ua>).

Майстрині-носії – Валентина Гецевич, Людмила Минтус, Олена Петрова – проведення майстер-класів та виставок, передача вмінь та знань з кролевецького переборного ткацтва молодшому поколінню та зацікавленим особам шляхом формальної та неформальної освіти, популяризація кролевецького переборного ткацтва.

Доцент київського Національного університету культури і мистецтв Алла Гаврилюк – популяризація кролевецького переборного ткацтва.